

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 14 som totalt uppgår till ca 75,7 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Ledamöterna för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har avstått från att delta i utskottets beslut och redovisar i stället sin syn på anslagen i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv punkterna 6-7.

41 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016 som påverkar anslagen för 2017.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14	7
Anslag inom utgiftsområde 14	9
Särskilda yttranden	33
1. Anslag inom utgiftsområde 14 (M)	33
2. Anslag inom utgiftsområde 14 (SD).....	35
3. Anslag inom utgiftsområde 14 (C)	37
4. Anslag inom utgiftsområde 14 (L)	40
5. Anslag inom utgiftsområde 14 (KD)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	46
Propositionen	46
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag	50
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till beställningsbemyndiganden.....	52
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	53
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2017

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 14 punkt 6 och avslår motionerna

2016/17:1633 av Paula Holmqvist m.fl. (S),

2016/17:1659 av Krister Örnfjäder m.fl. (S),

2016/17:2233 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD),

2016/17:2350 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2016/17:2355 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkandena 5 och 8,

2016/17:3077 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1–9,

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13, 16 och 17,

2016/17:3279 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 16 och 17,

2016/17:3349 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1, 4, 7–11, 13, 15–17, 23.1 och 24,

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 1 och 23,

2016/17:3392 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 22.1,

2016/17:3465 av Annika Qarlsso m.fl. (C) och

2016/17:3485 av Fredrik Malm m.fl. (L).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i utskottets förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 14 punkt 7.

Stockholm den 8 december 2016

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M)*, Katarina Brännström (M)*, Ann-Christin Ahlberg (S), Niklas Wykman (M)*, Patrik Björck (S), Annika Qarlsso (C)*, Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD)*, Fredrik Malm (L)*, Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD)*, Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S), Erik Andersson (M)* och Johnny Skalin (SD)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2016/17:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016 som påverkar anslagen för 2017. Budgetpropositionen för 2017 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 4 och 5 finns utskottets förslag till anslagsfördelning och beställningsbemyndiganden.

Under beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson
- Konjunkturinstitutet genom prognoschef Jesper Hansson
- Statistiska centralbyrån genom enhetschef Magnus Sjöström
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för utgiftsområde 14 för 2017 till 75 656 514 000 kronor (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). Arbetsmarknadsutskottet lämnade den 25 oktober 2016 ett yttrande till finansutskottet över regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 (ytt. 2016/17:AU1y).

I detta ärende ska arbetsmarknadsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområde 14 ska fördelas inom utgiftsområdesramen.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till

de mål som riksdagen har beslutat. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdet.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 14. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För arbetslivspolitikerna är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

Inom arbetsmarknadsområdet anger regeringen inledningsvis att arbetsmarknadspolitikerna kan bidra till regeringens mål för den ekonomiska politiken om att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i EU 2020. I resultatredovisningen konstaterar regeringen att arbetslösheten minskade till 7,4 procent 2015 och att sysselsättningen har fortsatt att öka i samma takt som under 2014. Sammansättningen bland de arbetslösa har de senaste åren emellertid förändrats, och arbetslösheten har blivit alltmer ojämnt fördelad i befolkningen. En större andel av dem som skriver in sig som arbetslösa på Arbetsförmedlingen bedöms ha en svag förankring på arbetsmarknaden och är enligt regeringen således i behov av stöd i olika former och omfattning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen redovisar därefter en rad resultat från olika arbetsmarknadspolitiska insatser.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att politiken verkar i rätt riktning för att nå det mål som riksdagen beslutat för arbetsmarknadspolitikerna. Resultaten har t.ex. förbättrats både när det gäller ungdomsarbetslösheten och när det gäller etableringsuppdraget, trots en kraftig ökning av antalet deltagare i det senare fallet. Matchningen på arbetsmarknaden har emellertid inte förbättrats, och trots det förbättrade arbetsmarknadsläget har trenden kring resultaten för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden inte vänt. Enligt regeringen framgår det av resultatredovisningen att det finns behov av resultatförbättringar inom ytterligare områden.

Resultatredovisningen för arbetslivspolitikerna delas upp på de tre områdena arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning, med underliggande mål för respektive delområde. På arbetsmiljöområdet redovisas utvecklingen av bl.a. antalet dödsolyckor i arbetet och antalet anmälda arbetsolyckor som resulterat i sjukfrånvaro. Regeringen konstaterar att resultaten utifrån indikatorerna pekar i olika riktningar. Antalet dödsolyckor i arbetet minskade under 2015 jämfört med 2014. Samtidigt ökade både antalet arbetsolyckor med sjukfrånvaro och antalet kvinnor som drabbats av arbetsjukdomar. Regeringens samlade bedömning är emellertid att de åtgärder som görs på området bidrar till att nå målet för arbetsmiljöpolitiken. På arbetsrättens område redovisas resultatindikatorer för veckoarbetstid, deltidsarbete och tidsbegränsad anställning. Resultatindikatorerna visar enligt regeringen inga större

förändringar under 2015 i jämförelse med 2014. För lönebildningen redovisas bl.a. resultatindikatorer för antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikter, löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden och arbetskraftskostnadsutvecklingen inom näringslivet i förhållande till euroområdet och USA. Regeringen konstaterar att flera av de kriterier som används för att bedöma om lönebildningen har varit i balans uppnåddes under 2015. Antalet konflikter på arbetsmarknaden var få, vilket ledde till ett historiskt lågt antal förlorade arbetsdagar. Arbetskraftskostnaderna har dock stigit snabbare i Sverige än i omvärlden, vilket på sikt kan bli ogynnsamt för Sveriges konkurrenskraft om inte Sverige har en minst lika god produktivitetsutveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av uppnådda resultat bör ha en klar och tydlig struktur, så att redovisningen bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet konstaterar vidare att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring resultatredovisningen fortsätter.

Inom arbetslivspolitikerna redovisas resultaten genom tre underliggande delmål och tillhörande resultatindikatorer. Utskottet anser att denna struktur på ett förtjänstfullt sätt bidrar till ökad tydlighet om sambanden mellan mål, resultatindikatorer, resultat och regeringens budgetförslag, vilket underlättar utskottets beredning. Det är emellertid önskvärt att resultatredovisningen i större utsträckning koncentreras till resultat och i mindre utsträckning blir allmänna beskrivningar av vidtagna åtgärder inom ett område. När det gäller arbetsmarknadspolitikerna noterar utskottet att det saknas en sammanställning av de resultatindikatorer som används. Det är vidare önskvärt att utvecklingen av resultaten redovisas i längre tidsserier där det är möjligt. Redovisningar av resultatens långsiktiga utveckling över tid underlättar för utskottet att bedöma de redovisade resultaten och de slutsatser som regeringen drar. Utskottet ser gärna att ytterligare utvecklingsinsatser görs i dessa avseenden inom hela utgiftsområde 14. Utskottet vill också betona vikten av analys och slutsatser av uppnådda resultat i förhållande till fastställda mål. Det skulle enligt utskottet vara betydelsefullt att regeringen i denna del gör en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för vart och ett av de riksdagsbundna målen inom utgiftsområdet.

Utskottet vill även framhålla att förbättringar av redovisningen gjorts inom arbetsmarknadspolitikens område vad gäller härledningen av anslagsnivåerna för respektive anslag och uppdelningen mellan tidigare beslut och beslut i den aktuella budgetpropositionen. Redovisningen har i detta avseende blivit

tydligare och mer transparent, och utskottet ser gärna att denna förbättring sker inom hela utgiftsområdet.

Utskottet kan i årets uppföljning av regeringens resultatredovisning sammanfattningsvis konstatera att utvecklingen har fortsatt i positiv riktning sedan förra årets redovisning. Utskottet välkomnar detta och ser fram emot att följa fortsatta utvecklingsinsatser för hela utgiftsområdet i nästa års resultatredovisning.

Anslag inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Moderaternas, Sverigedemokraternas, Centerpartiets, Liberalernas och Kristdemokraternas förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2017 föreslår regeringen att anslagen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 75 656 514 000 kronor (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 punkt 6). För vissa anslag föreslår regeringen också att den bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 7).

Arbetsmarknad

Regeringen slår fast att en väl fungerande arbetsmarknad som tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta är grunden för Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Arbetet för att nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020 fortsätter. Regeringen konstaterar att målet är ambitiöst och att utmaningarna framöver är stora. En viktig del i regeringens jobbagenda är en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Regeringen betonar att jämställdheten på arbetsmarknaden är avgörande för jämställdheten i samhället i övrigt. De arbetsmarknadspolitiska resurserna och programmen måste bidra bättre till jämställdheten och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad.

För att matchningen på arbetsmarknaden ska förbättras avser regeringen bl.a. att fortsätta omläggningen av arbetsmarknadspolitiken, vilket innebär en förenkling och ett förtydligande av det arbetsmarknadspolitiska regelverket, förbättrade förutsättningar för lokal samverkan, ökade möjligheter för arbetslösa att kombinera arbete med utbildning samt en förändrad styrning av

Arbetsförmedlingen, bl.a. genom ett ökat fokus på resultat och en minskad detaljstyrning. Även arbetet med att anpassa Arbetsförmedlingens verksamhet till arbetsgivarnas behov fortsätter. Regeringen betonar att arbetsmarknadsutbildningen behöver förbättras så att den i större utsträckning leder till ett arbete efter avslutad utbildning och kan motverka bristsituationer när det gäller arbetskraft på arbetsmarknaden. Vidare har regeringen avsatt medel för att införa ett studiestartsstöd som syftar till att öka rekryteringen till studier bland vissa arbetslösa i åldern 25–56 år för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det kraftigt ökade antalet asylsökande under 2015 innebär att fler personer förväntas få uppehållstillstånd. För att andelen nyanlända invandrare som lämnar etableringsuppdraget för arbete eller studier ska öka avser regeringen bl.a. att förenkla och effektivisera etableringsuppdraget. Syftet är att göra regleringen av nyanländas etablering mer lik det arbetsmarknadspolitiska regelverket i övrigt. Detta innebär bl.a. att den som inte deltar i de insatser som bedöms vara nödvändiga för att få ett arbete inte bör ha rätt till hela eller delar av sin ersättning. För nyanlända invandrare avser regeringen att öka subventionen i nystartsjobben, utvidga extratjänsterna och införa moderna beredskapsjobb i de statliga myndigheterna.

Långtidsarbetslösheten är en fortsatt utmaning även om regeringen har en förhoppning om att den genomförda reformeringen av jobb- och utvecklingsgarantin och ungdomsgarantin ska bidra till ett ökat utflöde till arbete eller utbildning. Regeringen hänvisar också till utvidgningen av målgruppen för både traineejobb och yrkesintroduktionsanställningar. För att fortsätta arbetet med att förebygga och motverka långtidsarbetslösheten avser regeringen bl.a. att öka subventionsgraden av extratjänsterna och ändra reglerna för extratjänster och traineejobb. För att prioritera insatser för dem som står längst från arbetsmarknaden ökas subventionen i nystartsjobb för personer som varit arbetslösa i mer än tre år. För personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har regeringen inlett en översyn av lönestöden.

Regeringen anför att sedan den tillträdde har satsningar på ungdomar prioriterats. Även om arbetslösheten bland ungdomar nu sjunker kraftigt anser regeringen att alltför många påbörjar sitt vuxenliv i långtidsarbetslöshet. Därför har regeringen tidigare tagit initiativ till en 90-dagarsgaranti som innebär en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till ett jobb eller en utbildning. Regeringen har också inrättat Delegationen för unga till arbete (Dua) som verkar för att främja samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner i syfte att minska ungdomsarbetslösheten. För att fortsätta arbetet med att minska tiden som unga är arbetslösa och undvika att de hamnar i jobbgarantin för ungdomar avser regeringen bl.a. att göra det möjligt att i större utsträckning ta del av insatser utifrån individens behov, exempelvis en kortare arbetspraktik. För att öka incitamenten för ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning ska återgå till studier anser regeringen att nivån på utvecklingsersättningen bör sänkas.

Regeringen betonar att arbetslöshetsförsäkringen syftar till att skapa ekonomisk trygghet under omställningen till arbete. Alltför många arbetslösa står dock i dag utanför denna trygghet, och därför ska ett arbete inledas för att göra det lättare för fler att kvalificera sig för och ansluta sig till försäkringen. Regeringen anser att den nuvarande deltidsbegränsningen inte är ändamålsenlig och avser därför att ändra reglerna.

Nedan sammanfattas regeringens förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområde 14, området Arbetsmarknad. Regeringens förslag finns i tabellform i bilaga 2 och 3.

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget får bl.a. användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter.

Till de reformer som föreslås hör att Arbetsförmedlingen ska fortsätta erbjuda kompetenskartläggning till asylsökande för att främja en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Vidare avser regeringen att förenkla och effektivisera etableringsuppdraget. Arbetsförmedlingens arbete med att anpassa verksamheten till ett förändrat regelverk innebär att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 8 381 086 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Regeringen föreslår bl.a. att för att öka incitamenten att återgå till studier bör ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning få behålla den lägre nivån på utvecklingsersättningen även efter den 1 juli det år då ungdomen fyller 20 år, vilket innebär en sänkning av ersättningen jämfört med hur det är i dag. Förändringen innebär minskade utgifter. När det gäller deltidsarbetslösa anser regeringen att ersättningstiden bör vara lika lång för alla, maximalt 60 veckor och oavsett deltidsarbetets omfattning. Förändringen innebär ökade utgifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 27 445 318 000 kronor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Till de reformer som föreslås hör en förändring av extratjänsterna så att de omfattar arbete på 100 procent i stället för dagens 75 procent samt en höjning av handledarstödet. För personer med lägre utbildning anser regeringen att jobb med lägre kvalifikationskrav kan vara en möjlig väg in på arbetsmarknaden, och som en ny insats avser regeringen därför att införa moderna beredskapsjobb i staten. För att stärka genomslaget av arbetsmarknadspolitiska insatser på lokal nivå som rör nyanlända invandrare föreslås Delegationen för unga till arbete (Dua) få ett utökad uppdrag att främja samverkan mellan berörda aktörer som har betydelse för nyanländas, företrädesvis nyanlända ungdomars, möjligheter att etablera sig i arbetslivet.

Reviderade volymer för extratjänster och traineejobb innebär minskade utgifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 11 272 336 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 7 000 000 000 kronor 2018–2027.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringen föreslår bl.a. att den tidigare satsningen på utvecklingsanställningar i Samhall AB utökas. När det gäller lönestöden föreslås en höjning av taket för den bidragsgrundande lönekostnaden för subventionerade anställningar med lönebidrag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 18 405 468 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2018–2021.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 117 960 000 kronor.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 1 181 070 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 3 700 000 000 kronor 2018–2022.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och finansieringsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 40 546 000 kronor för 2017. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare

åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2018–2019.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 65 671 000 kronor för 2017.

1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 55 547 000 kronor.

1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse som svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:11 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får även användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 1 575 000 000 kronor.

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar.

För att nystartsjobben ska bli mer träffsäkra och effektiva avser regeringen både att sänka subventionen för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år och att korta de maximala stödperioderna. Regeringen avser dessutom att öka subventionen i nystartsjobb för personer som varit arbetslösa i mer än tre år och för nyanlända för att stärka deras möjligheter till inträde och etablering på arbetsmarknaden. Regeringen kommer under 2017 att ställa krav på anställningsvillkor som följer, eller är likvärdiga med, kollektivavtal även för nystartsjobb. Syftet med förändringen är att säkerställa lika goda arbetsvillkor för alla som anställs med en lönesubvention.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 1 575 000 000 kronor.

Arbetsliv

Regeringen betonar att en bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för hög produktivitet, högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad. Alla som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man som yrkesverksam inte blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska riskera att dö eller skadas i sitt arbete.

Regeringen konstaterar att psykosociala arbetsmiljöbesvär ökar, samtidigt som mer traditionella problem som t.ex. belastningsskador, kvarstår. För att möta dessa utmaningar har resurserna inom arbetsmiljöpolitiken kraftigt förstärkts under mandatperioden.

Nedan sammanfattas regeringens förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområde 14, området Arbetsliv. Regeringens förslag framgår i tabellform i bilaga 2 och 3.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

För att bidra till att arbetsgivare följer arbetsmiljölagstiftningen tillförs medel för att kunna anställa fler inspektörer, vilket gör det möjligt att få en ökad närvaro på arbetsplatserna.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 738 917 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2018.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 32 000 000 kronor.

2:3 Internationella arbetstagarorganisationen (ILO): Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 miljon kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 32 222 000 kronor.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 58 463 000 kronor.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2017 bestäms till 30 000 000 kronor.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har var för sig presenterat alternativa anslagsförslag för 2017. Förslagen innehåller såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag i fråga om den närmare anslagsfördelningen finns i bilaga 2.

I motionerna 2016/17:1659 av Krister Örnfjäder m.fl. (S) och 2016/17:1633 av Paula Holmqvist m.fl. (S) finns förslag om att förändra deltidsersättningen i arbetslöshetsförsäkringen motsvarande det som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2017.

Moderaterna

Moderaterna beskriver i motion 2016/17:3077 av Elisabeth Svantesson m.fl. en arbetsmarknad som blir alltmer tudelad, där starka grupper har en god sysselsättningsutveckling medan svaga grupper nästa helt stängs ute. Utrikes födda och unga utan gymnasieutbildning drabbas särskilt hårt när de inte ges möjlighet till ett första jobb. Att bekämpa detta nya och växande utanförskap är enligt Moderaterna en av de främsta samhällsutmaningarna.

I motionen lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 3 628 582 000 konor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Sommarjobb vid förlängd skolgång).

Moderaternas redovisar följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 17 460 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För att påskynda nyanländas arbetsmarknadsetablering föreslår Moderaterna att det görs en kompetenskartläggning direkt vid ankomsten till Sverige. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3077 (yrkande 2) och i partimotion 2016/17:3372 Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 1). För att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och återgång i arbete för personer med vissa lättare psykiska diagnoser föreslår Moderaterna inom utgiftsområde 10 att en särskild rehabiliteringskedja införs. Som en del i detta skapas ett särskilt omställningsspår hos Arbetsförmedlingen för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3077 (yrkande 3). Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 1 019 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Den ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen beslutat om riskerar enligt Moderaterna att förlänga arbetslöshetsperioderna. Moderaterna vill ha en tydligare arbetslinje och föreslår därför att taket i ersättningen sänks till 760 kronor per dag de 100 första dagarna och därefter trappas av till 680 kronor per dag. Avsikten är att tydligt uppmuntra till återgång till jobb och på detta sätt värna arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 4) och 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 12).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 928 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För långtidsarbetslösa vill Moderaterna pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling. På detta sätt kan arbetsgivaren pröva

personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 8) och 2016/17:3079 (yrkande 17).

Arbetsmarknadsutbildningen beskriver Moderaterna som ineffektiv, och därför bör programmet avvecklas till förmån för en ny yrkesutbildning inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet. För att skapa en starkare koppling till arbetsmarknaden ska det som huvudregel finnas en anställning hos en arbetsgivare efter avslutad utbildning. Arbetsgivarna ska ges möjlighet att påverka utbildningens utformning och genomförande och dessutom finnas med vid rekryteringsurvalet. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 5) och 2016/17:3079 (yrkande 4).

En kvalificerad handledning är avgörande för en lyckad yrkesintroduktion, och Moderaterna vill därför utöka handledarstödet inom ramen för yrkesintroduktionsanställningarna. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 7) och 2016/17:3079 (yrkande 16).

Moderaterna är principiellt för subventionerade anställningar eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund. Partiet vill dock ersätta de många olika typerna av stöd med ett stöd som ska bygga på nystartsjobben som infördes av alliansregeringen. Den nya förenklade subventionen ska inte kräva någon arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i ett år eller är nyanländ. Stödet ska uppgå till en dubbel arbetsgivaravgift och betalas ut under lika lång tid som den anställde varit arbetslös. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 6), 2016/17:3372 (yrkande 23) och 2016/17:3079 (yrkande 13).

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 1 008 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 384 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget minskas med 357 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget minskas med 400 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget minskas med 167 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 1 238 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 66 500 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I arbetet med att minska sjukfrånvaron, särskilt när det handlar om psykisk sjukdom, har arbetsgivaren enligt Moderaterna en nyckelroll. Inom den offentligt finansierade verksamheten finns det brister i

den psykosociala arbetsmiljön. Moderaterna föreslår därför att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper och hos arbetsgivare med särskilt hög sjukfrånvaro. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3077 (yrkande 9), 2016/17:2350 av Johan Forssell m.fl. (yrkande 3) och 2016/17:2355 Johan Forssell m.fl. (yrkande 2). Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget minskas med 132 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget minskas med 103 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Moderaterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen.

Nytt anslag

Sommarjobb vid förlängd skolgång: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 6 000 000 kronor anslås för 2017.

Sverigedemokraterna

I motion 2016/17:2233 av Sven-Olof Sällström m.fl. hänvisar Sverigedemokraterna till sin budgetmotion där man stakar ut de viktigaste visionerna för de kommande åren. Partiet anför att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

I motionen lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 2 472 000 000 kronor och att två anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Fyra nya anslag föreslås (Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö, Utvidgat starta-eget-bidrag, Friskvård och företagshälsövård samt Centrum för äldrepolitik).

Sverigedemokraterna redovisar följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bilaga 2).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 1 200 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För att öka tryggheten i systemet föreslås att taket i ersättningen höjs till 1 200 kronor de 100 första dagarna för att sedan minskas till 800 kronor per dag. Partiet välkomnar regeringens förslag om en ändring av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen enligt Sverigedemokraterna är helt avgörande för arbetsmarknadens funktionssätt bör den betraktas som en del av det grundläggande socialförsäkringssystemet och därmed vara helt skattefinansierad. Förslag om en obligatorisk och skattefinansierad försäkring som gäller samtliga löntagare som uppfyller

kvalificeringskraven framförs också i motion 2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson. (yrkande 5).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Sverigedemokraterna föreslår att Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och upphandlas av aktörer som privata företag, sociala företag och icke-vinstdrivande företag. Ett betygssystem inrättas där både den arbetslöse och det offentliga medverkar. Leverantörer med låga betyg tillåts inte medverka i kommande upphandlingar. Ersättningen ska vara provisionsbaserad beroende av hur väl man lyckas förmedla ett arbete.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 800 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Sverigedemokraterna föreslår att Samhall AB ges ett utökad uppdrag med ambitionen att bolaget fram till år 2020 ska sysselsätta 5 000 människor fler per år.

2:1 Arbetsmiljöverket: På arbetsmiljöområdet beskriver Sverigedemokraterna ambitionsnivån som fortsatt hög och betonar här Arbetsmiljöverkets viktiga arbete. En särskild satsning görs på fortbildning av fler skyddsombud och för utbildningsinsatser mot mobbning på arbetsplatserna.

Nya anslag

Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 75 000 000 kronor anslås för 2017.

Utvidgat starta-egget-bidrag: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 272 000 000 kronor anslås för 2017. Sverigedemokraterna föreslår bl.a. att starta-egget-bidraget förlängs till nio månader i stället för dagens sex månader. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:2511 (yrkande 8).

Friskvård och företagshälsovård: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 100 000 000 kronor anslås för 2017. För att komma till rätta med arbetsrelaterade besvär samt uppmuntra till friskvård gör Sverigedemokraterna en särskild satsning på friskvård och företagshälsovård.

Centrum för äldrepolitik: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 25 000 000 kronor anslås för 2017.

Centerpartiet

Enligt motion 2016/17:3465 av Annika Qarllsson m.fl. bidrar en välfungerande arbetsmarknadspolitik till att underlätta för arbetssökande att komma i arbete och minskar eventuella flaskhalsar på arbetsmarknaden. Problemet är att arbetsmarknadspolitik tar stora resurser i anspråk samtidigt som effektiviteten sällan är tillfredsställande. Centerpartiet vill därför ha färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. På detta sätt frigörs resurser som i stället kan användas för att finansiera jobbskapande reformer.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 7 262 241 000

kronor och att 13 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Jobbfixarpeng). Centerpartiet redovisar följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 1 453 540 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Centerpartiet föreslår bl.a. att en avveckling av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag påbörjas och att ansvaret för mottagandet på sikt ska återföras till kommunerna. Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 1 478 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Centerpartiet vill återinföra en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, vilket medför att medel tillförs anslaget. Partiet föreslår även en sänkning av ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 4 128 659 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För att effektivisera systemet med anställningsstöd föreslår Centerpartiet bl.a. att antalet stödformer ska minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. Samtidigt bör nystartsjobben reformeras. Vidare bör omfattningen av arbetsmarknadsutbildningarna minska, eftersom det enligt partiet är frågan om relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet ersätta extratjänsterna med s.k. matchningsanställningar.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 820 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Med hänvisning till partiets budgetmotion föreslås förändringar av de olika stöden till personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 384 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget minskas med 357 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget minskas med 400 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget minskas med 167 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 2 508 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Centerpartiet föreslår att nystartsjobben reformeras, bl.a. genom att subventionsgraden för långtidsarbetslösa höjs samtidigt som stödperiodens längd förkortas.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 98 500 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Centerpartiet anser bl.a. att Arbetsmiljöverket bör kunna genomföra sitt arbete inom den befintliga ramen. Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Centerpartiet föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget minskas med 132 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget minskas med 103 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget minskas med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Nytt anslag

Jobbfixarpeng: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 300 000 000 kronor anslås för 2017. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår Centerpartiet en s.k. jobbfixarpeng.

Liberalerna

Liberalerna anför i motion 2016/17:3485 av Fredrik Malm m.fl. att det behövs ett nytt sysselsättningsmål för Sverige och reformer både för fler kunskapsintensiva jobb och för fler enklare jobb. En breddning av arbetsmarknaden kan ge en hög sysselsättning, lägre utanförskap och mer resurser till välfärden. Liberalernas inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet samtidigt som tryggheten i omställningen ska öka genom en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

I motionen lämnar Liberalerna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 6 551 841 000 kronor och att åtta anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Liberalerna redovisar följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 889 250 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Liberalerna föreslår att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form läggs ned. Partiet menar att allt fokus måste ligga på de grupper som har det särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden, t.ex. de som har en låg utbildning. En ny myndighet, med en mer avgränsad roll, bör därför inrättas. De huvudsakliga uppgifterna ska vara att organisera de arbetsmarknadspolitiska programmen och lönestöden samt administrera de offentliga delarna av arbetslöshetsförsäkringen.

Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 133 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Liberalerna vill återinföra en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, vilket medför att medel tillförs anslaget. Liberalerna betonar arbetslöshetsförsäkringens funktion som en omställningsförsäkring och vill stärka arbetslinjen genom att taket i ersättningen sänks. Partiet avvisar förändringarna som gäller deltidsarbetslösa.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 4 499 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Liberalerna anser att regeringens utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna medför att den öppna arbetslösheten ersätts av en dold arbetslöshet. Liberalerna vill i stället effektivisera anställningsstöden, bl.a. genom att sammanföra dem till en ny anställningssubvention, nystartsjobb plus, med ett lönetak på 18 000 kronor i månaden.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 834 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Liberalerna ställer sig positiva till ett höjt tak för lönebidragen, men vill minska antalet anställningar inom Samhall AB, utvecklingsanställningar samt antalet anställningar med lönebidrag.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 256 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget minskas med 360 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För att göra det möjligt att finansiera andra satsningar i Liberalernas budgetmotion avvisas regeringens förstärkning av anslaget.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 72 336 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För att göra det möjligt att finansiera andra satsningar i Liberalernas budgetmotion avvisas regeringens förstärkning av anslaget. Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget minskas med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Kristdemokraterna

I motion 2016/17:3349 av Désirée Pethrus m.fl. menar Kristdemokraterna att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Arbetet ger den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation och har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Enligt Kristdemokraterna är det viktigt med en kraftfull

politik för att bryta utanförskapet, och insatser krävs såväl för ungdomar, långtidsarbetslösa och utrikes födda som för personer med funktionsnedsättning.

I motionen lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 6 458 587 000 kronor och att tolv anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås för 2017 (Socialt handledarstöd). Kristdemokraterna redovisar följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 1 340 541 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Kristdemokraterna föreslår en avveckling av ett antal arbetsmarknadspolitiska program och insatser vilket gör att Arbetsförmedlingens uppdrag blir mindre omfattande och att förvaltningsanslaget därmed kan minskas. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkande 13). Avvikelsen jämfört med regeringens förslag beror också på att Kristdemokraterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 1 354 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om studiestartstöd. Partiet föreslår att den borte gränsen i sjukförsäkringen återinförs, vilket medför att medel tillförs anslaget. Den höjning av ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen genomfört riskerar enligt Kristdemokraterna att öka arbetslösheten. Partiet föreslår bl.a. att taket i ersättningen sänks till 760 kronor per dag under de 300 första dagarna och därefter trappas av till 680 kronor per dag. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkande 23 i denna del). Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag som gäller förändring av deltidsarbetslösas rätt till ersättning. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkande 24).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Arbetsmarknadspolitiken behöver enligt Kristdemokraterna en grundlig renovering och föreslår därför bl.a. att instegsjobben, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkandena 7, 8 och 11). Partiet vill även avskaffa extratjänsterna och traineejobben, bl.a. eftersom man anser att denna typ av anställningar har stora undanträngningseffekter, och dessutom har reformerna hittills visat på dåliga resultat. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkandena 9 och 10). Kritik riktas även mot arbetsmarknadsutbildningen, vars resultat enligt Kristdemokraterna är undermåliga och för de arbetsökande en form av stigmatisering i det att de närmast fungerar som ett intyg på långvarig arbetslöshet. Programmet bör därför avvecklas till förmån för fler platser inom yrkesvuxenutbildningen. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkande 4).

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. För personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga anser Kristdemokraterna att lönestöden fyller en viktig funktion. Regeringens förslag om ökade resurser till denna grupp är dock otillräckligt, anser partiet, och de vill därför tillföra ytterligare medel för att höja taket för lönebidrag. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3349 (yrkande 15) och 2016/17:3279 av Aron Modig m.fl. (yrkande 16). I likhet med regeringen gör Kristdemokraterna en satsning på utvecklingsanställningar. Motsvarande förslag finns i motion 2016/17:3349 (yrkande 16).

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 384 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget minskas med 360 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget minskas med 357 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget minskas med 400 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget minskas med 167 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 28 504 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Avvikelsen beror bl.a. på att Kristdemokraterna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget minskas med 132 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget minskas med 103 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Nytt anslag

Socialt handledarstöd: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 100 000 000 kronor anslås för 2017. Kristdemokraterna menar att handledarna spelar en nyckelroll i arbetsintegrerande sociala företag (ASF), och därför bör ASF kunna få ett särskilt lönestöd. Motsvarande förslag finns i motionerna 2016/17:3349 (yrkande 17), 2016/17:3392 av Penilla Gunther m.fl. (yrkande 22 i denna del) och 2016/17:3279 (yrkande 17).

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden

Utskottet kan inledningsvis konstatera att svensk ekonomi utvecklas starkt. I en värld präglad av långsam återhämtning står Sverige ut. Den svenska tillväxten är mycket hög i förhållande till jämförbara länder och mer än dubbelt så hög som genomsnittet i EU. Utvecklingen på arbetsmarknaden har också varit stark. Sysselsättningsgraden ökar och är den högsta inom EU. Arbetslösheten fortsätter att minska i snabb takt och ungdomsarbetslösheten

är nu nere på den lägsta nivån sedan 2008. Sedan regeringen tillträdde för två år sedan har 120 000 nya jobb skapats.

I omvärlden fortsätter återhämtningen i måttligare takt. Utskottet kan också konstatera att det finns en tilltagande ekonomisk-politisk osäkerhet i omvärlden, bl.a. till följd av resultatet av den brittiska folkomröstningen om fortsatt medlemskap i EU och utgången av det amerikanska presidentvalet. Många av Sveriges viktigaste exportmarknader, i synnerhet i euroområdet, bedöms vidare vara känsliga för negativa ekonomiska störningar. Detta medför att osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen i Sverige framöver också får betraktas som stor. Samtidigt är utskottet medvetet om att den ekonomiska utvecklingen i omvärlden även kan överraska positivt. Till exempel skulle en starkare utveckling än förväntat i Kina och andra framväxande ekonomier kunna leda till en högre svensk exporttillväxt.

Trots den positiva inhemska utvecklingen kan inte utskottet undgå att konstatera att det finns stora utmaningar på den svenska arbetsmarknaden. En övergripande utmaning är att sammansättningen av gruppen arbetslösa har förändrats under de senaste åren och att arbetslösheten därmed blivit alltmer ojämnt fördelad i befolkningen. Utskottet noterar vidare att det finns stora obalanser på arbetsmarknaden och att matchningen har fungerat dåligt under en längre tid. Samtidigt som efterfrågan på arbetskraft är stark och över 100 000 lediga jobb väntar på att bli tillsatta så är arbetslösheten hög i vissa grupper. Särskilt hög är arbetslösheten bland vuxna som har kort utbildning och som varit en kort tid i Sverige. Arbetslösheten är även hög bland unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning och bland personer med funktionsnedsättning. Arbetsgivare har samtidigt svårt att hitta personal med rätt kompetens och det råder arbetskraftsbrist, i synnerhet inom yrken som kräver eftergymnasial utbildning eller yrkesutbildning på gymnasial nivå. Överlag bedöms en större andel av dem som skriver in sig som arbetslösa på Arbetsförmedlingen ha en svag förankring på arbetsmarknaden och således bedöms vara i behov av stöd i olika former och omfattning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet kan därmed konstatera att många arbetslösa riskerar att fastna i arbetslöshet trots att det finns stor brist på arbetskraft på flera delar av arbetsmarknaden. Denna utveckling måste enligt utskottet stävjas med en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Det stora antalet asylsökande under framför allt 2015 medför vidare att antalet personer i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag förväntas öka kraftigt under 2017 och 2018. Det innebär enligt utskottet en stor utmaning för Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitikerna i stort. Även om andelen personer som går till arbete eller reguljär utbildning efter avslutad etableringsplan har ökat är andelen endast en knapp tredjedel. En viktig anledning till att arbetslösheten inte förväntas sjunka snabbare under åren framöver är att det tar tid för nyanlända, i synnerhet för dem som saknar gymnasieutbildning, att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige. Behoven av att förbättra etableringen har funnits under en längre tid, men utmaningen är nu än större när fler personer ska etablera sig samtidigt. Enligt

Arbetsförmedlingen har arbetslöshetsnivån bland utrikes födda ökat till 22,2 procent medan nivån hos inrikes födda sjunkit till 4,2 procent. En förklaring till att arbetslöshetsnivån utvecklas åt olika håll är att allt fler nyanlända som har fått sina uppehållstillstånd nu kommer till Arbetsförmedlingen.

Utskottet vill samtidigt påpeka att antalet personer i arbetsför ålder i Sverige på sikt kommer att öka till följd av mottagandet av asylsökande. Sverige har likt många västerländska länder en åldrande befolkning. Som framhållits i många sammanhang är den demografiska utvecklingen och dess konsekvenser, bl.a. ökningen av den demografiska försörjningskvoten, på sikt en av våra största politiska utmaningar. Nettoinvandring kan därmed lindra en negativ demografisk utveckling som i förlängningen riskerar att göra det svårare att klara viktiga välfärdsåtaganden.

Det finns därutöver strukturella förändringar som utskottet menar kan ha stor betydelse för arbetsmarknadspolitiken på sikt. Det handlar t.ex. om utvecklingen inom informations- och kommunikationsteknik där digitalisering och automatisering kan leda till snabb strukturomvandling och revolutionera industrier. Detta medför att kvalificerade arbetsuppgifter utförs med mindre behov av mänsklig arbetskraft och att arbetstillfällen följaktligen försvinner. Vissa forskare menar att automatiseringen kan komma att leda till att cirka hälften av USA:s nuvarande arbetstillfällen är borta inom 20 år, och en motsvarande undersökning för Sverige visar på likartade förhållanden. Samtidigt växer nya arbetstillfällen fram genom teknikutvecklingen, och användandet av ny teknik kan leda till ökad produktivitet och därigenom ökat välbefinnande. Hittills har Sverige legat i framkant med att tillämpa digital teknik, och i det s.k. DESI-indexet, som bedömer EU-ländernas utveckling mot en digital ekonomi och ett digitalt samhälle, hamnar Sverige på tredje plats efter Danmark och Nederländerna. Utskottet kan konstatera att teknikutvecklingen framöver kommer att innebära utmaningar för arbetsmarknadspolitiken.

Regeringens mål för den ekonomiska politiken är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Målet ska nås genom att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka. Utskottet instämmer med regeringen om att arbetsmarknadspolitiken kan bidra till att nå detta mål. Målet är ambitiöst och ställer mot bakgrund av ovan nämnda utmaningar stora krav på politisk handlingskraft.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att den starka efterfrågan i ekonomin tillsammans med regeringens reformer i budgetpropositionen för 2017 väntas bidra till en fortsatt god utveckling av sysselsättningen och att arbetslösheten minskar ytterligare. Utskottet delar dock regeringens bedömning att arbetslösheten fortfarande är för hög. Mot denna bakgrund ser utskottet fram emot att följa regeringens fortsatta arbete för att få fler människor i arbete och därmed minska arbetslösheten ytterligare.

Anslagen och bemyndigandena

Som utskottet konstaterat ovan präglas arbetsmarknaden i hög grad av ökande obalanser. Samtidigt som arbetslösheten är hög inom vissa grupper finns det på vissa områden en stark efterfrågan på arbetskraft. En del av lösningen ligger i satsningar på utbildning och kompetens som svarar mot arbetsmarknadens behov. Utskottet vill inledningsvis välkomna att regeringen gör kraftfulla satsningar inom flera politikområden för att klara den framtida kompetensförsörjningen. I regeringens satsning på ett kunskapslyft ingår bl.a. ett nytt studiestartstöd som delfinansieras från utgiftsområde 14. Det är enligt utskottet viktigt att öka rekryteringen till studier bland långtidsarbetslösa. Utbildningsinsatser kan bidra till att bryta passivitet samtidigt som individens kompetens och kunskaper utvecklas, och därmed ökar också möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden.

För att motverka arbetskraftsbristen krävs det också att matchningen fungerar bättre. Utskottet anser att Arbetsförmedlingens arbete behöver utvecklas och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad. Utskottet noterar att myndighetens generaldirektör vid utskottets sammanträde redogjorde för den s.k. förnyelseresan, vilket är en samlande beteckning på myndighetens arbete med utvecklings- och kompetensfrågor. Arbetet fortgår framgångsrikt och har bl.a. resulterat i en utveckling av digitala matchningstjänster. Dessutom har resultaten när det gäller insatser och program förbättrats, vilket givetvis är positivt och av fundamental betydelse för matchningen och över huvud taget för förtroendet för myndigheten. Förändringarna ligger i linje med regeringens avsikt att styra om myndigheten till en matchningsmyndighet med fokus på arbetsgivarnas behov. I sammanhanget vill utskottet också peka på två nyligen publicerade rapporter som rör Arbetsförmedlingens verksamhet, Statskontorets Analys av Arbetsförmedlingens interna styrning och utvecklingsarbete och EU-kommissionens Benchlearning Initiative External Assessment. Enligt utskottets mening visar rapporterna sammantaget att Arbetsförmedlingen, trots stora utmaningar, har rätt inriktning i det pågående förnyelsearbetet. Utskottet fäster stor tilltro till att omläggningen av arbetsmarknadspolitiken i syfte att förbättra matchningen fortsätter.

När det gäller Arbetsförmedlingen noterar utskottet även att Centerpartiet i sin budgetmotion har förslag om att införa en s.k. jobbfixarpeng för att finansiera alternativa förmedlingsaktörer. Liberalerna för sin del föreslår att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form läggs ned för att ersättas av en ny myndighet med en mer avgränsad roll. Utskottet anser att arbetsmarknadspolitiken i första hand bör styras via den offentliga Arbetsförmedlingen, men att det på samma gång kan finnas utrymme för alternativa insatser från kompletterande aktörer (jämför bet. 2014/15:AU5). När det gäller den mer långsiktiga analysen vill utskottet hänvisa till att regeringen, mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande, har tillsatt en utredning för att göra en bred översyn av det statliga åtagandet samt Arbetsförmedlingens uppdrag (bet. 2014/15:AU6, rskr. 2014/15:100 och bet. 2014/15:AU11, rskr. 2014/15:249).

Utredningen ska bl.a. lämna förslag som syftar till att förbättra och tydliggöra ansvar och samspel mellan olika aktörer som påverkar matchningen på arbetsmarknaden (dir. 2016:56).

Nära kopplat till problemen med matchning är behovet av validering av kompetens och utbildning, och det gäller särskilt de nyanlända invandrare som ska etablera sig på arbetsmarknaden. Tidig kompetenskartläggning kan leda till en snabbare etablering, och utskottet välkomnar därför att satsningen på Arbetsförmedlingens kompetenskartläggning av asylsökande föreslås fortsätta. Utskottet noterar att Moderaterna verkar vilja åstadkomma något liknande i och med förslaget om kompetenskartläggning direkt vid ankomst till Sverige. I sammanhanget vill utskottet uppmärksamma att den metod som används för att validera nyanländas kompetenser i stora delar har utvecklats inom de snabbspår som Arbetsförmedlingen och branscherna tillsammans skapat för att underlätta för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetet med snabbspåren är ytterligare en del av regeringens arbete med att förstärka kompetensförsörjningen. Utskottet välkomnar regeringens förstärkning av denna insats och noterar i sammanhanget att OECD i sin rapport International Migration Outlook 2016 tar upp snabbspåren i Sverige som ett gott exempel på hur man kan arbeta för att fånga upp nyanländas kompetens (se utg.omr. 13). Utskottet vill också påminna om att regeringen har tillsatt en valideringsdelegation som bl.a. ska lämna förslag till en nationell strategi för validering (dir. 2015:120). Utskottet, som anser att validering är ett mycket viktigt första steg till ett arbete i Sverige, ställer sig positivt till regeringens satsning och till de åtgärder regeringen vidtagit både på lång och kort sikt.

Det är utan tvivel så att etableringsuppdraget innebär stora utmaningar som kräver flexibilitet och anpassning av verksamheten. Andelen som går till arbete eller utbildning efter avslutad etableringsplan har ökat men är fortfarande på för låg nivå. Eftersom de nyanlända är en heterogen grupp som behöver olika typer av insatser finns det ett behov av mer individualiserade åtgärder. Utskottet välkomnar därför att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ökas för att säkerställa kvalitet i insatserna. Utskottet välkomnar också det arbete som påbörjats med att göra regleringen av nyanländas etablering mer lik det arbetsmarknadspolitiska regelverket i övrigt och som presenterades av arbetsmarknads- och etableringsministern vid utskottets sammanträde. Utskottet konstaterar att detta bl.a. kan innebära att den som inte deltar i de insatser som bedöms vara nödvändiga för att få ett arbete inte har rätt till hela eller delar av sin ersättning (Ds 2016:35). Att förenkla och effektivisera etableringsuppdraget är enligt utskottet av största betydelse för att man ska kunna ta tillvara de nyanländas resurser så att de på bästa sätt kan bidra till den framtid som är vår gemensamma.

I förlängningen handlar etableringsuppdraget också om att motverka segregation och en minskad tillit till samhällets institutioner. Den populism som nu skördar framgångar i flera länder spelar på människors oro för förändringar i omvärlden och i det egna landet, t.ex. invandringens effekter

eller strukturomvandlingar på arbetsmarknaden. Utskottet anser att det är självklart att ta avstånd från all form av främlingsfientlighet, samtidigt som det är viktigt att bemöta den oro för framtiden som många känner med konkreta lösningar. Det är antagligen så att det stora antalet asylsökande har gjort att en del människor ifrågasatt samhällets förmåga att klara mottagandet utan att det också får konsekvenser för välfärdsåtaganden på andra områden. En nyligen publicerad undersökning från Göteborgs universitet visar att förtroendet för de politiska institutionerna och myndigheterna i viss mån sjönk som en konsekvens av flyktingkrisen (Esaiasson m.fl. 2016). Utskottet vill understryka att Sverige är och har länge varit ett land öppet för kunskap, kultur och innovationer från omvärlden. Internationella jämförelser som Migrant Integration Policy Index (2015) och OECD:s World Migration Outlook (2016) visar att Sverige ligger långt fram när det gäller integrationspolitikens ambitionsnivå och resultat. Utskottet anser att en politik som underlättar en fungerande integration gör det möjligt att med trovärdighet hävda att ett inflöde av människor kan vara en tillgång.

Sverigedemokraterna för sin del gör inte mycket för att bidra till en sådan utveckling. I stället exploaterar partiet osäkerheten hos dem som känner sig hotade när frågor om invandring, kultur och globalisering står högt på dagordningen. Sverigedemokraterna säger sig ofta företräda och vill göra sig till tolk för folket. Mot folket ställs etablissemantet, bl.a. de övriga partierna, som i varierande grad kritiserar för att inte förstå eller ta till vara folkets intresse. De grupper som ställs utanför, i första hand invandrare, förväntas på olika sätt ha en negativ inverkan på en given nationell identitet och gemenskap. I partiets budgetmotion talas det om att detta tillsammans – den omfattande invandringen och de maktavande partiernas politik – ”på ett smärtsamt effektivt sätt brutit ner det kitt som tidigare hållit oss samman”. Utskottet vill kraftigt ifrågasätta den sverigedemokratiska slutsatsen att drastiskt minskade anslag till integrationsåtgärder på något sätt skulle leda till minskade spänningar i det svenska samhället.

De borgerliga partierna argumenterar för att på olika sätt åstadkomma en ökad lönespridning, bl.a. med syfte att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna är mest tydliga med att de vill sänka ingångslöner. Utskottet menar att det finns flera skäl att hålla emot en sådan utveckling. Förutom att det inte finns några tydliga samband mellan sänkta löner och en ökad sysselsättningsgrad anser utskottet att en utveckling mot en utbredd låglönesektor inte skulle bidra till ett samhälle som håller ihop, utan tvärtom riskera att i stora grupper öka känslan av det vissa kallar utanförskap. Det är dessutom tveksamt om lägre lönekostnader är lösningen på det behov av ökad kompetens som finns inom många företag. Om något, går utvecklingen på arbetsmarknaden, genom digitalisering och automatisering, mot ett minskat behov av arbetskraft med låg produktivitet. Utskottet har naturligtvis ingen annan uppfattning än de borgerliga partierna i fråga om den avgörande betydelsen av en fungerande etablering, men liksom regeringens anser utskottet att sänka löner inte är ett alternativ. Sedan tidigare

har traineejobben och yrkesintroduktionsanställningarna vidgats så att även nyanlända ska kunna ta del av insatserna. Utskottet välkomnar nu att även extratjänsterna blir tillgängliga för nyanlända. För dem som står långt från arbetsmarknaden, inte minst nyanlända med ofullständig utbildning, kan jobb med lägre kvalifikationskrav vara en lösning. Utskottet har tidigare betonat att alla typer av jobb behövs, men också alla löner ska gå att leva på (ytr. 2016/17:AU1y). Utskottet ställer sig positivt till regeringens förslag att införa moderna beredskapsjobb med goda arbetsvillkor. Utskottet noterar att regelverket och ersättningen för dessa jobb ska motsvara de villkor som gäller för den subventionerade anställningsformen extratjänster.

Utskottet välkomnar vidare förslaget om att öka subventionen i nystartsjobb för nyanlända invandrare och för personer som varit arbetslösa i mer än tre år eftersom det ökar deras möjligheter till inträde och etablering på arbetsmarknaden. I förslaget ligger också att begränsa dödvikts- och undanträngningseffekter genom att subventionen sänks för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år samt att de maximala stödperioderna kortas. Utskottet delar regeringens bedömning att insatsen på detta sätt har förutsättningar att bli mer träffsäker och effektiv. Schysta villkor är viktigt för alla arbetstagare, och det gäller inte minst den som är helt ny på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför att det för nystartsjobben införs krav på kollektivavtalsenliga villkor, dvs. samma villkor som för de övriga anställningsstöden.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningen noterar utskottet att de borgerliga partierna vill begränsa omfattningen av detta program, bl.a. med hänvisning till de försämrade resultaten under senare år. Utskottet menar att det är angeläget att arbetsmarknadsutbildningarna riktas till dem som bedöms ha störst nytta av insatsen. Utskottet har tidigare uttalat att den utveckling mot kraftigt försämrade resultat som pågått under det senaste decenniet måste vända så att fler går till arbete efter avslutad utbildning (bet. 2016/17:AU3). Utskottet kan tillägga att det sämre resultatet enligt Arbetsförmedlingens egen analys till stor del hade sin grund i den dåvarande regeringens uppdrag till myndigheten att inom de arbetsmarknadspolitiska programmen prioritera personer som stod långt från arbetsmarknaden. Detta fick konsekvenser även för arbetsmarknadsutbildningens deltagarsammansättning och innebar att en större andel jämfört med tidigare fick svårt att tillgodogöra sig utbildningen (Arbetsförmedlingen 2014, Fördjupad analys av de minskade effekterna av arbetsmarknadsutbildningen). Utskottet noterar att det för närvarande pågår ett som det verkar lovande förändringsarbete inom Arbetsförmedlingen. Möjligheterna till regional anpassning efter arbetsgivarnas behov har förbättrats, och dessutom är resultaten mätt som andelen i arbete efter avslutad utbildning högre än på flera år. Med tanke på den viktiga roll som arbetsmarknadsutbildningen spelar för genomförandet av den aktiva arbetsmarknadspolitiken kommer utskottet noga att följa regeringens och Arbetsförmedlingens fortsatta arbete.

Utskottet delar regeringens uppfattning att anställningsstöden är ett av arbetsmarknadspolitikens viktigaste verktyg. Stöden spelar en betydande roll för att arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden ska kunna få ett arbete. För nyanlända är subventionerade anställningar ofta en väg in på arbetsmarknaden. Regeringen bedriver ett generellt arbete med att förenkla och göra de subventionerade anställningarna mer effektiva och träffsäkra, vilket utskottet välkomnar. Utskottet noterar att samtliga borgerliga partier framför en övergripande kritik mot att de subventionerade anställningarna är för många till antalet och att reglerna är för krångliga. Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen har beslutat om en särskild översyn av de subventionerade anställningarna. Syftet med översynen är enligt regeringen att regelverket ska bli mer överskådligt genom en förändrad utformning och harmonisering av stöden i de delar där det bedöms som möjligt och effektivt. En del i översynen är vidare att överväga om stöden kan utformas så att kvinnors möjlighet att ta del av dem kan förbättras. Det är sedan tidigare känt att män i större utsträckning än kvinnor tar del av de subventionerade anställningarna. Detta gäller alla anställningsstöd. Utskottet välkomnar att Arbetsmarknadsdepartementet har inlett ett arbete med en översyn av de subventionerade anställningarna där bl.a. denna fråga kommer att ses över.

När det gäller personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga instämmer utskottet till fullo med regeringen om att människors kompetens och erfarenheter behövs och ska tas till vara, oavsett om personen har en funktionsnedsättning eller inte. Det skapar förutsättningar för självständighet och självbestämmande. Regeringen har tidigare gjort betydande satsningar på området, bl.a. har medel tillförts för att förstärka möjligheterna till utvecklingsanställningar och anställningar inom Samhall AB. Utskottet noterar i sammanhanget att andelen som fått del av de särskilda insatserna bland personer med funktionsnedsättning minskade under 2015 efter att ha ökat under flera år. Samtidigt har även andelen som går vidare från subventionerade anställningar till arbete utan stöd minskat. Utskottet noterar att jämfört med regeringen föreslår Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna väsentligt lägre anslag för insatser till personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. Utskottet anser att det förvisso är betydelsefullt att personer går vidare till arbete utan stöd och inte stannar kvar i insatser längre än nödvändigt. Bland de personer som behöver insatser bör dock så många som möjligt fångas upp och utskottet välkomnar därför att möjligheterna till utvecklingsanställningar nu förstärks ytterligare och att taket för lönebidragen höjs. Liksom vid förra årets budgetbehandling kan utskottet sympatisera med Kristdemokraternas intentioner på området och de förslag partiet lägger i linje med Funkautredningens betänkande men finner ändå att regeringens samlade bedömning är väl avvägd.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen noterar utskottet att samtliga borgerliga partier bl.a. vill sänka taket i den inkomstrelaterade ersättningen. Liberalerna och Kristdemokraterna avvisar i sina budgetförslag dessutom

förändringarna som gäller deltidsarbetslösa. I två socialdemokratiska motioner föreslås det ändringar gällande ersättningen till deltidsarbetslösa. Utskottet för sin del kan konstatera att, efter ett antal försämringar under den tidigare alliansregeringen, försäkringen nu har stärkts genom en höjning av ersättningen i såväl den inkomstrelaterade försäkringen som grundförsäkringen. Enligt utskottet bidrar en ökad inkomstrygghet bl.a. till en god matchning genom att personer kan söka och tacka ja till arbeten som de har lämpliga kvalifikationer för. I fråga om de deltidsarbetslösa innebär den av regeringen aviserade förändringen att omställningstiden blir lika lång för alla deltidsarbetslösa och därmed harmoniseras ersättningen mellan dem som arbetar lite och dem som arbetar mycket. Detta är något som utskottet välkomnar (jämför bet. 2010/11:AU9), och därmed har riksdagens tillkännagivande i ärendet tillgodosetts, liksom de socialdemokratiska motionerna.

I övrigt när det gäller de borgerliga oppositionspartiernas utgifts-områdesmotioner kan utskottet konstatera att de i varierande grad föreslår begränsningar av pris- och löneuppräknings för myndigheternas förvaltningsanslag. Det är utskottets bedömning att sådana begränsningar inte kan göras utan att det får konsekvenser för myndighetsutövningen och i förlängningen riskerar att leda till en försämrad kvalitet i de insatser som utskottet anser vara nödvändiga.

Utskottet instämmer helt med regeringen om att bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för hög produktivitet, högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad. Alla som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man som yrkesverksam inte blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska riskera att dö eller skadas i sitt arbete. Som utskottet tidigare konstaterat (bet. 2015/16:AU8) har regeringen en tydlig ambition att ta sig an alla de komplicerade och varierande utmaningar som svensk arbetsmarknad möter i dag och i framtiden, vilket bl.a. kommer till uttryck genom skrivelsen om en arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020. Utskottet vill även påminna om de viktiga utredningar som pågår på området, bl.a. om arbetsmiljöregler för ett modernt arbetsliv (dir. 2016:1) och ser fram emot regeringens behandling av utredningens förslag. Utskottet noterar med tillfredsställelse att resurserna inom arbetsmiljöpolitiken kraftigt har förstärkts under mandatperioden, bl.a. för att bemöta ökningen av psykosociala arbetsmiljöbesvär. Arbetsmiljöverket har tidigare informerat utskottet om att förstärkningen av Arbetsmiljöverkets anslag om ca 110 miljoner kronor under 2015/16 bl.a. har medfört att personalstyrkan ökat med ca 100 medarbetare, varav 40 regionala inspektörer. I dag finns det därmed 270 inspektörer. Utskottet ser med tillfredsställelse att regeringens ökade satsningar på Arbetsmiljöverket har gett konkreta resultat och välkomnar nu ytterligare satsningar för att kunna anställa fler inspektörer.

När det gäller lönebildningen betonar utskottet liksom regeringen att det är den internationellt konkurrensutsatta sektorn som är lönenormerande och att denna modell i två decennier bidragit till en varaktig reallönetillväxt. Utskottet anser att det är viktigt att denna positiva utveckling kan fortsätta och att det är arbetsmarknadens parter som har det huvudsakliga ansvaret för detta. Även

om det framförts kritik mot den gällande ordningen så noterar utskottet med gillande att efterlevnaden av industrins märke varit god. Avslutningsvis vill utskottet betona att de befintliga löneskillnaderna mellan kvinnor och män är oacceptabla och att dessa måste minskas successivt. Liksom regeringen anser utskottet att lönekartläggningar är ett viktigt instrument för att synliggöra och minska löneskillnader mellan kvinnor och män.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 punkt 6), liksom förslaget om bemyndiganden för regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 punkt 7). Utskottet avstyrker samtliga motioner.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 14 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Erik Andersson (M) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha begränsats med ca 3,6 miljarder kronor på det sätt som framgår i Moderaternas motion 2016/17:3077.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men vi behöver göra mer för att fortsätta utvecklas i samma höga takt som vi gjort historiskt. Sverige utmanas av ett nytt och växande utanförskap som snart omfattar motsvarande 1 miljon människor, av skolresultat som sjunker och av otrygghet i alltför många områden. Många människor lever ett bra liv i Sverige med jobb, familj och fritidssysslor. Men många människor lever i en annan verklighet. En verklighet där man aldrig fått sitt första jobb, där barnens skolgång inte fungerar och där samhällsgemenskapen brister. Så får det inte vara. Vårt samhälle ska inte svika någon.

Budgetpropositionen för 2017 visar tyvärr på en regering som är anmärkningsvärt nöjd, trots de utmaningar som människor ser omkring sig, och på en regering som verkar sakna en plan och en riktning. En regering som lånar i högkonjunktur och låter kostnaderna för bidrag och flyktingmottagande öka kraftigt. En regering som höjer trösklarna in på arbetsmarknaden genom högre skatter och utbyggda bidrag. En regering som inte tar skolans problem på allvar, säger nej till en timmes mer undervisningstid per dag och skjuter på förslaget om mer matematik i högstadiet. En regering som tar mer än den ger till företagen och som för en ineffektiv bostadspolitik. En regering som säger nej till ytterligare 2 000 poliser.

Vi moderater står för en annan väg. För att möta framtiden behövs en plan för ett starkare Sverige. Moderaternas mål är att öka välbståndet, tillväxten och tryggheten för alla i Sverige. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler och skolan ska bli bättre. Vi vill bryta utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, investera i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Vårt budgetalternativ inom utgiftsområde 14 innebär effektivare arbetsmarknadspolitiska insatser. Moderaterna anser att de nuvarande arbetsmarknadsutbildningarna är dyra och ineffektiva. De bör därför fasas ut, och i stället vill vi införa en ny yrkesutbildning inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet med starkare koppling till arbetsmarknaden. Yrkesutbildningen ska som huvudregel vara kopplad till en anställning hos en arbetsgivare så att den som går utbildningen med stor sannolikhet har ett jobb som väntar efter utbildningens slut.

Efter samtal mellan alliansregeringen och arbetsmarknadens parter skapades yrkesintroduktionsanställningarna 2014 för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga. Anställningarna bygger på branschspecifika avtal om anställning för unga som saknar relevant yrkeserfarenhet eller är arbetslösa. Som en del i migrationsöverenskommelsen inkluderar målgruppen för stödet även nyanlända och senare också långtidsarbetslösa. Tyvärr har inte yrkesintroduktionsanställningarna ökat i tillräckligt snabb takt. En nyckel till en lyckad yrkesintroduktion är en kvalificerad handledning som ges av erfarna medarbetare. Moderaterna vill därför utöka handledarstödet inom ramen för yrkesintroduktionsanställningarna.

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns i dag inte alltid tillräckliga. Moderaterna vill därför införa s.k. matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare.

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning. Motsatt effekt ses nu med den höjda arbetslöshetsförsäkring som regeringen har infört. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att detta leder till 27 000 färre jobb. En tidig hög ersättning riskerar dessutom att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb. För att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring föreslår Moderaterna att ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget innebär en högre nivå de 100 första dagarna jämfört med den försäkring som gällt fram till regeringens höjning men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens alternativ. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. En uppskattning av sysselsättningseffekterna ger vid handen att Moderaternas

utformning leder till ytterligare ca 18 000 jobb jämfört med dagens arbetslöshetsförsäkring.

Subventionerade anställningar är en viktig väg in på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund eftersom de sänker arbetsgivarens kostnader för att anställa. Dagens subventioner fungerar dock dåligt. För att fler ska kunna få ett första jobb vill vi ersätta åtta befintliga stöd med ett nytt stöd som är enklare och som bygger på nystartsjobben som alliansregeringen införde. På så sätt sänker vi anställningskostnaderna för dem som behöver det mest. Den nya vägen in på arbetsmarknaden kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i ett år eller är nyanländ. Stödet ska uppgå till en dubbel arbetsgivaravgift och utgår under lika lång tid som den anställde varit arbetslös. För nyanlända kan stödet beviljas upp till fyra år. I förslaget ligger också en möjlighet till handledarstöd på upp till 6 000 kronor i månaden.

För att underlätta för unga och nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden föreslår Moderaterna i budgetmotionen bl.a. en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. första-jobbet-anställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av. Arbetsförmedlingen och komvux får i uppdrag att ansvara för stödstrukturer för utbildningsinnehållet. Med denna reform avser vi att underlätta för arbetsgivare som känner osäkerhet inför att anställa personer utan erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden. För att det också ska löna sig att ta det första jobbet föreslår Moderaterna ett första-jobbet-avdrag som är anpassat för att ge störst skattelättnad, i förhållande till inkomsten, för dem med låga inkomster.

Moderaterna föreslår inom utgiftsområde 10 att en särskild rehabiliteringskedja införs för vissa lättare psykiska diagnoser. Syftet är att tidigare än i dag skapa förutsättningar för rehabilitering och återgång i arbete, och skapa fler alternativ och vägar tillbaka till jobb. Som ett led i detta föreslår Moderaterna att ett särskilt omställningsspår skapas hos Arbetsförmedlingen för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa.

När det gäller psykisk sjukdom råder det en bred konsensus mellan våra expertmyndigheter om att arbetsgivaren har en nyckelroll i arbetet med att minska sjukfrånvaron. För att komma till rätta med den höga sjukfrånvaro som finns i vissa sektorer och hos vissa arbetsgivare behöver man öka tillsynen och kontrollen av de arbetsgivare som inte håller nere sjuktalet. För detta ändamål föreslår Moderaterna att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön.

Avslutningsvis avsätter Moderaterna medel för ett nytt anslag som gäller sommarjobb vid förlängd skolgång.

2. Anslag inom utgiftsområde 14 (SD)

Magnus Persson (SD) och Johnny Skalin (SD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med ca 2,5 miljarder kronor på det sätt som framgår i Sverigedemokraternas motion 2016/17:2233.

Sverige är i dag på många sätt ett splittrat land, där mycket fokus läggs på olika gruppindelningar snarare än på en samhällsovergripande gemenskap. En alltför omfattande invandring har ointetgjort reella möjligheter för de invandrade att möta det svenska samhället. Samtidigt har makthavande partiets politik lagt allt tyngre fokus på att inta en progressiv och normbrytande roll, där särlösningar växt fram och samhället anpassats efter propagandisters önskemål och upplevelser snarare än fastställda behov av förändring.

Denna kombination har på ett smärtsamt effektivt sätt brutit ner det kitt som tidigare hållit oss samman. Sverigedemokraternas politik, med sin bas i socialkonservatism och nationalism, har i stället sitt fokus på att ge ett så starkt fundament som möjligt för det svenska samhället. Vi värdesätter sammanhållande band mellan medborgarna och vi erkänner ett behov av gemenskap, för såväl den enskilde som samhället i stort. I vårt Sverige är det en självklarhet att samtliga medborgare känner delaktighet i samhället.

För detta krävs givetvis att lånningar och begränsningar motarbetas, men minst lika viktigt är att den enskilde tar till vara de möjligheter som finns. Politiken lägger grunden och skapar förutsättningar, men samhället skapas i slutändan av dess invånare. I vårt Sverige råder ingen tvekan om medborgarnas samhörighet med varandra. Till skillnad från socialismens önskan om centralstyre och liberalismens fokus på individuella val präglas samhällsbygget av den naturliga solidaritet och tillit som följer av en stark gemenskap. I vårt Sverige hör medborgarskapet samman med såväl rättigheter som plikter. Varje svensk medborgare ska känna sig säker på att få hjälp i nöd, men också vara redo att själv hjälpa i kris. Tillsammans bidrar vi alla till de gemensamma behoven, till säkerheten, välfärden och tryggheten.

Sverigedemokraternas budgetalternativ inom utgiftsområde 14 innebär bl.a. att den traditionella arbetsförmedlingen moderniseras och utvecklas till förmån för sociala och icke-vinstdrivande företag, privata företag, ideella organisationer, kyrkan, bemanningsbranschen och kanske även andra aktörer. Förslaget är att Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och upphandlas av dessa alternativa aktörer. Ett betygssystem inrättas där både den arbetslöse och det offentliga medverkar. Leverantörer med låga betyg tillåts inte medverka i kommande upphandlingar. Ersättningen ska vara provisionsbaserad beroende av hur väl man lyckas förmedla ett arbete.

Sverigedemokraterna anser att arbetslöshetsförsäkringen är så pass central för arbetsmarknaden att den bör betraktas som en del av de generella

socialförsäkringssystemen. Det innebär bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen bör vara obligatorisk och därför helt skattefinansierad. Det faktiska försäkringsskyddet bör också öka och därför bör ersättningstaket höjas till 1 200 kronor per dag under de första 100 dagarna, för att därefter minska till 800 kronor per dag. Det medför en kombination av stärkt försäkringsskydd och incitament att hitta ett nytt jobb. Vi välkomnar regeringens förslag om en ändring av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen. Det är positivt menar Sverigedemokraterna att ersättningen på detta sätt harmoniseras mellan dem som arbetar lite och dem som arbetar mycket.

När det gäller personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga föreslås att Samhall AB ges ett utökad uppdrag med ambitionen att bolaget fram till år 2020 ska sysselsätta 5 000 personer fler per år. Vi föreslår också ökade anslag för lönebidrag.

Sverigedemokraterna anser att starta-eget-bidraget banar väg för fler småföretag och föreslår därför genom ett nytt anslag att stödet utökas.

Med sikte på oprövad ungdom eller utrikes födda med svårvaliderad bakgrund föreslår vi en helt ny anställningsform, en lärlingsanställning. Anställningen kan vara i högst tre år och underlättar för företag att säkra sin långsiktiga kompetensförsörjning. Visar det sig att personen i fråga är driftig och ambitiös, kommer lärlingsanställningen att mynna ut i en tillsvidareanställning, vilket vore en framgång för samtliga parter. Visar det sig att samarbetet inte fungerar tillfredsställande har arbetsgivaren inte tagit på sig orimliga risker. Arbetsgivaren är helt befriad från arbetsgivaravgifter och en minimilön regleras i lag och ersätter inte andra inkomster eller försörjningsstöd.

På arbetsmiljöområdet har Sverigedemokraterna en fortsatt hög ambitionsnivå och vi betonar här Arbetsmiljöverkets viktiga arbete. En särskild satsning görs på fortbildning av fler skyddsombud och för utbildningsinsatser mot mobbning på arbetsplatserna. För att komma till rätta med arbetsrelaterade besvär samt uppmuntra till friskvård föreslår Sverigedemokraterna genom ett nytt anslag en särskild satsning på friskvård och företagshälsovård. Genom ett nytt anslag vill Sverigedemokraterna även satsa på ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö för att via forskning kunna hantera olika arbetsmiljöfrågor och deras effekter för samhället.

Avslutningsvis avsätter Sverigedemokraterna medel för ett nytt anslag som gäller ett centrum för äldrepolitik.

3. Anslag inom utgiftsområde 14 (C)

Annika Qarlsson (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas

ut och behandlas isolerat. Jag vidhåller min uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha begränsats med ca 7,3 miljarder kronor på det sätt som framgår i Centerpartiets motion 2016/17:3414.

Sverige behöver ett nytt ledarskap. Trots att vi är inne i en högkonjunktur, där fler jobb borde växa fram och sysselsättningen borde stiga, ökar tudelningen i samhället. Tudelningen finns mellan unga och äldre, mellan högutbildade och dem som saknar gymnasieexamen samt mellan inrikes och utrikes födda. Tudelningen är också regional. Samtidigt som vissa orter växer och utvecklas har många mindre orter drabbats av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunktorens spår.

Regeringen har valt att föra en politik där underskotten ökar, trots att det är i goda tider som vi borde bygga skyddsvallar inför framtida lågkonjunkturer. De åtgärder som regeringen finansierar med dessa lånade pengar har, enligt regeringens egna expertmyndigheter, en obefintlig eller negativ effekt på arbetsmarknaden. Det är inte en ansvarsfull politik. Centerpartiet stakar genom sitt budgetförslag ut en annan riktning för Sverige och betonar särskilt ett antal frågor i sin budgetmotion.

Enligt Centerpartiet måste vikten av ekonomiskt ansvarstagande understrykas. I stället för regeringens ansvarslösa politik föreslår Centerpartiet en budget som redan nästa år är i balans och som når överskott åren därefter. För 2017 innebär budgeten en besparing med 11 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag.

En högprioriterad fråga är att bryta tudelningen. Trots högkonjunkturen växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. Fler enkla jobb måste skapas för att de som står utanför ska kunna komma i arbete. Inte minst är det viktigt för att snabbt integrera de många nyanlända. För detta krävs sänkta skatter på att anställa, reformer på arbetsmarknaden och färre regleringar. Tryggheten måste också öka i hela landet, med fler poliser, och det förebyggande arbetet måste stärkas för att tudelningen ska brytas. Dessutom behöver kommunsektorn stärkas och fler satsningar göras på fler jobb och företag.

Därtill krävs en förstärkning av klimatomställningen. Sverige måste återta ledningen i den gröna omställningen. Våra klimatutsläpp har slutat minska och arbetet för en giftfri vardag behöver förstärkas. För detta krävs kraftfulla styrmedel där förorenaren betalar och där intäkterna från miljöskatter finansierar sänkt skatt på arbete i en grön skatteväxling.

Centerpartiets budgetalternativ inom utgiftsområde 14 innebär färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Centerpartiet anser att arbetsmarknadspolitiken tar stora resurser i anspråk, samtidigt som effektiviteten sällan är tillfredsställande. De resurser som sparas genom våra reformer på området kan i stället användas för att finansiera jobbskapande reformer. För att motverka den ökande tudelningen måste trösklarna till arbetsmarknaden sänkas, bl.a. genom att skapa fler enkla jobb, dvs. jobb utan utbildningskrav. I ett internationellt perspektiv är de svenska ingångslönerna höga, vilket enligt flera bedömare påverkar sysselsättningen negativt för

grupper med låg produktivitet. I Centerpartiets budgetmotion riktas en uppmaning till arbetsmarknadens parter att sänka trösklarna för nyanlända genom att komma överens om ingångsjobb, med lägre ingångslöner under en period. Om parterna på detta sätt tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift under de två första åren sedan en person gjort entré på svensk arbetsmarknad.

För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. I stället bör nystartsjobben, det enklaste anställningsstödet, utvecklas. Detta stöd är dessutom en rättighet för långtidsarbetslösa, därför kan eventuella problem med stigmatisering till följd av snäv fokusering antas vara mindre. Vidare vill Centerpartiet införa enhetliga subventionstak, 17 000 kronor per månad, för alla arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget innebär att stödet riktas främst mot personer som står långt från arbetsmarknaden.

Centerpartiet vill minska omfattningen av arbetsmarknadsutbildningarna eftersom det är relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. Förslaget är i stället att förbättra möjligheten för arbetssökande att lära på jobbet, bl.a. genom lärlingsjobb.

Centerpartiet anser att det behövs en ny giv på arbetsmarknaden, och det är inte minst matchningen och flexibiliteten som måste förbättras. Centerpartiet vill, med inspiration från bl.a. Australien, genom ett nytt anslag införa en jobbfixarpeng. Det är en peng som följer den arbetssökande till den förmedling som hen själv finner bäst lämpad för att erbjuda hjälp att finna varaktig sysselsättning. Aktören kan vara ideell, privat eller kommunal. De fristående arbetsförmedlarnas förmåga att få arbetssökande i jobb ska utvärderas kontinuerligt och redovisas i en offentlig ranking. Detta för att synliggöra och underlätta för arbetssökande och arbetsgivare att välja och välja bort. Arbetsförmedlingen ansvarar för att certifiera de fristående arbetsförmedlarna. Lågpresterande och oseriösa aktörer bör kontinuerligt ratas under certifieringsprocessen.

För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret.

Centerpartiet anser att etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, inte har lett till de förbättringar som var syftet. Trots högre kostnader har andelen i arbete inte ökat, utan etableringen på arbetsmarknaden är på en fortsatt låg nivå. Syftet med reformen var bl.a. att åstadkomma ett starkare jobbfokus i integrationspolitiken. Det var i sig en god tanke, men följden blev att den lokala integrationspolitik som fanns före 2010 gick om intet. Arbetsförmedlingens misslyckande gör det nödvändigt att återigen ge kommunerna ansvaret för de nyanländas etablering. Det är kommunerna som står för försörjningsstöd och andra kostnader som uppstår när människor inte

integreras i det svenska samhället. Detta ger kommunsektorn starka incitament att utveckla fungerande system för nyanländas etablering. Centerpartiet föreslår därför att etableringsuppdraget avvecklas och att ansvaret för mottagandet på sikt återförs till kommunerna.

Centerpartiet har föreslagit att traineejobben avskaffas och att yrkesintroduktionsanställningarna utvecklas till lärlingsjobb. Centerpartiet har inom ramen för migrationsöverenskommelsen fått igenom att yrkesintroduktionsanställningarna ska utvidgas och även göras tillgängliga för nyanlända och småföretag utan kollektivavtal. Det är en viktig reform. Men mer kan och måste göras. Det är anmärkningsvärt att regeringen visat prov på sakfärdighet i arbetet med att implementera de överenskomna förbättringarna av yrkesintroduktionsanställningarna. Inte minst borde kravet på kollektivavtal ha hunnit slopas.

Med hänvisning till Centerpartiets budgetmotion föreslås förändringar av de olika stöden till personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga.

Centerpartiet vill ha en arbetslöshetsförsäkring som möjliggör en trygg omställning samtidigt som den garanterar att det lönar sig att arbeta. Det finns också ett relativt starkt stöd i forskningen för att en kontinuerlig avtrappning av ersättningsnivån leder till lägre arbetslöshet. Givet dessa utgångspunkter är det uppenbart varför regeringens reformering av arbetslöshetsförsäkringen förtjänar kritik. Finanspolitiska rådet gör bedömningen att höjningen av ersättningsnivåerna bidragit till 27 000 fler arbetslösa. Därtill är avtrappningen av ersättningen märkligt utformad, då avtrappningen skiljer sig markant för personer som slår i taket jämfört med personer som inte slår i taket. Mot denna bakgrund föreslår Centerpartiet att taket i ersättningen bör sänkas och avtrappningen ske snabbt och likformigt. Med avsikten att fokusera på återgång till arbete vill Centerpartiet återinföra den bortre gränsen i sjukförsäkringen, vilket bl.a. medför ökade utgifter för arbetslöshetsförsäkringen.

4. Anslag inom utgiftsområde 14 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vidhåller min uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha begränsats med ca 6,6 miljarder kronor på det sätt som framgår i Liberalernas motion 2016/17:3485.

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera

ofinansierade bidragshöjningar. Vad Sverige behöver är en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes under perioden 2006–2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Efter två år av rödgrön regeringsmakt står det klart att Sverige är på fel väg. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga. Alltför många står utanför arbetsmarknaden; ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortfarande brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. Dessutom har kriget i Syrien och IS närvaro i regionen fruktansvärda konsekvenser för såväl samhällen som människor. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktinkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Liberalerna satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar Liberalerna en integrationsplan som bygger på humanism och realism och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i Liberalernas budgetförslag för utgiftsområde 14. Liberalerna anser att politiken bör ha som mål att så många arbetsföra som möjligt ska få bidra och komma i arbete. Regeringens arbetslöshetsmål styr fel, är oklart formulerat och kommer av allt att döma inte att nås. Liberalerna har tidigare föreslagit att i stället för ett relativt arbetslöshetsmål bör det inrättas ett nytt absolut sysselsättningsmål.

Sammansättningen av de arbetslösa har förändrats de senaste åren. Det är en ny arbetslöshet som växer fram där de arbetslösa i huvudsak är människor som överhuvudtaget inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Det är uppenbart att arbetsmarknaden i dag inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer. Arbetslösheten ökar även bland personer födda utanför Europa.

Liberalerna anser att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet. Ett stort hinder är de höga ingångslönerna i Sverige som är bland de högsta i EU. Konjunkturinstitutet, EU-kommissionen, OECD, Internationella valutafonden och Finanspolitiska rådet har alla pekat på att höga ingångslöner försvårar för människor med låg utbildning och dålig förankring på arbetsmarknaden att få jobb. För Liberalerna är det avgörande att fokusera på hur fler jobb skapas och hur fler också får en lön att leva på. För att kunna trycka tillbaka arbetslösheten är det centralt att anställningskostnaden i yrken med lägre förkunskapskrav inte ökar. Här har parterna ett avgörande ansvar, men politiken kan och ska bidra. Fler måste få realistiska chanser till jobb och

egen försörjning, och i Liberalernas budgetmotion föreslås bl.a. en ny anställningsform, startjobb, med lägre lön, låg inkomstskatt och avskaffade arbetsgivaravgifter. Genom en breddning av arbetsmarknaden kan vi få en hög sysselsättning, mindre utanförskap och mer resurser till välfärden.

Regeringens utbyggnad av olika arbetsmarknadspolitiska program bidrar främst till att den öppna arbetslösheten ersätts med en dold. Liberalerna motsätter sig därför den stora utbyggnad av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som regeringen genomför. Liberalerna vill i stället effektivisera och slå samman anställningsstöden särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb och nystartsjobb till en ny anställningssubvention, nystartsjobb plus. Som ett alternativ till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik föreslår Liberalerna på andra utgiftsområden bl.a. en ny yrkesskola och en gymnasial yrkesutbildning för vuxna inom det reguljära utbildningssystemet.

Vidare anser Liberalerna att Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form måste läggas ner. Det behövs en ny myndighet som prioriterar de grupper som har det särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden, i första hand nyanlända, unga och personer med funktionsnedsättning. Den nya myndigheten ska i huvudsak organisera de arbetsmarknadspolitiska programmen och lönestöden samt administrera de offentliga delarna av arbetslöshetsförsäringen.

Liberalerna vill öka tryggheten under omställning genom en starkare arbetslöshetsförsäkring. Som enskilda åtgärder innebär Liberalernas förslag om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och ett högre tak i ersättningen sannolikt en något dämpad sysselsättning. Därför bör en reformering av arbetslöshetsförsäringen kombineras med reformer som ökar sysselsättningen. I skarp kontrast till detta föreslår regeringen nu i stället reformer som trycker tillbaka sysselsättningen. Liberalerna kan därför inte acceptera regeringens höjning av taket i ersättningen och inte heller förändringarna som gäller deltidsarbetslösa. För att stärka arbetslinjen i arbetslöshetsförsäringen och värna dess roll som omställningsförsäkring föreslår Liberalerna att taket i ersättningen under arbetslöshetens 100 första dagar uppgår till 760 kronor per dag. Därefter bör taket uppgå till 680 kronor per dag. Med avsikten att fokusera på återgång till arbete vill Liberalerna återinföra den bortre gränsen i sjukförsäringen, vilket bl.a. medför ökade utgifter för arbetslöshetsförsäringen.

Alltför många personer med funktionsnedsättning saknar jobb att gå till och det finns behov av olika insatser för att stötta individer att hitta sin plats på arbetsmarknaden. De olika anställningsstöden för personer med funktionsnedsättning spelar en viktig roll för att individen ska kunna komma i jobb och få vara delaktig i den gemenskap som jobbet kan ge. Liberalerna ställer sig positiva till ett höjt tak för lönebidragen, men vill minska antalet anställningar inom Samhall AB, detsamma gäller antalet utvecklingsanställningar och antalet anställningar med lönebidrag.

5. Anslag inom utgiftsområde 14 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vidhåller min uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha begränsats med ca 6,5 miljarder kronor på det sätt som framgår i Kristdemokraternas motion 2016/17:3348.

För ökad gemenskap och framtidstro vill Kristdemokraterna ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på offentlig välfärd, lägre skatt för arbetande föräldrar, lägre skatter för arbetande seniorer och lägre skatt på pensionsinkomster. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån utan de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att den kan nå EU:s lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta. Kristdemokraterna vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i Kristdemokraternas budgetförslag för utgiftsområde 14. Kristdemokraterna är kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitik. För arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna framstår denna struktur inte sällan som svår genomtränglig. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb. Resultaten av de subventionerade anställningarna är också dåliga, vilket bidragit till att Arbetsförmedlingen administrerar arbetslöshet snarare än förmedlar jobb. Detta har dragit ned förtroendet för myndigheten. Kristdemokraterna är också starkt kritiska till Arbetsförmedlingens

arbetsmarknadsutbildningar. Resultaten är undermåliga, och för en arbetssökande som genomgått en utbildning kan det vara stigmatiserande eftersom de närmast fungerar som ett intyg på långvarig arbetslöshet. En yrkesutbildning på exempelvis yrkesvux eller yrkeshögskolan har inte samma negativa koppling eftersom den som gått en sådan yrkesutbildning inte per definition måste ha varit arbetslös när han eller hon gick den.

Mot denna bakgrund behöver arbetsmarknadspolitiken enligt Kristdemokraterna en grundlig renovering. Kristdemokraterna föreslår därför bl.a. att instegsjobben, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas. Även Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning bör avskaffas för att i stället ge möjlighet till fler platser inom yrkesvuxenutbildningen. Bland anställningsstöden är det endast nystartsjobb och starta-eget-bidrag som uppvisar acceptabla resultat i att hjälpa arbetssökande att få arbete utan lönesubvention. Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att arbetsförmedlingens program för starta-eget-bidrag under flera år minskat i omfattning. Särskilt med tanke på den potential som finns i invandrades företagande och den överrepresentation personer födda utomlands har bland nyföretagare borde detta stöd användas i större utsträckning. När det gäller nystartsjobben anser Kristdemokraterna att det finns risk för dödvikts- och undanträngningseffekter och föreslår därför som regeringen att subventionen sänks för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år samt att de maximala stödperioderna kortas. Samtidigt ökas subventionen för personer som varit arbetslösa i mer än tre år samt för nyanlända. Kristdemokraterna motsätter sig regeringens krav på kollektivavtalsliknande villkor eftersom en prövningsinstans skulle medföra onödig byråkrati.

Extratjänsterna och en stor del av traineejobben, som är centrala delar av regeringens arbetsmarknadspolitiska program, är inriktade mot den offentliga sektorn. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser inom den offentliga sektorn har särskilt stora undanträngningseffekter eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, är risken stor att det blir frågan om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Regeringen, som gjorde stora utfästelser i valrörelsen, har i den senaste budgetpropositionen kraftigt nedreviderat volymerna för både traineejobb och extratjänster. Mot bakgrund av de bristande resultaten hittills finns det starka skäl att tvivla på att reformerna lever upp till även lågt ställda förväntningar. Kristdemokraterna avvisar dessa reformer. Som en konsekvens av Kristdemokraternas förslag om ett minskat antal program blir Arbetsförmedlingens uppdrag mindre omfattande och därför kan också myndighetens förvaltningsanslag minskas.

Höga ingångslöner är något som många ekonomer och internationella bedömare, som Internationella valutafonden (IMF), pekar på som hinder på svensk arbetsmarknad för personer med lägre utbildning och sämre språkkunskaper. Som ett alternativ till de många olika typerna av åtgärderna

som syftar till att subventionera anställningar och träna upp arbetskraften föreslår Kristdemokraterna en ny anställningsform, en s.k. introduktionsanställning, som bl.a. kan fungera som ett slags introduktion till arbetslivet. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare ingår ett avtal som innebär att 75 procent av arbetstiden är arbete, och därmed kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån. Resterande 25 procent av tiden är tänkt att vara ”lära sig jobbet-tid”.

För personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga anser Kristdemokraterna att lönestöden fyller en viktig funktion. Kristdemokraterna anser att regeringens förslag om ökade resurser till denna grupp är otillräcklig och vill därför tillföra ytterligare medel för att höja taket för lönebidrag. I likhet med regeringen gör Kristdemokraterna en satsning på utvecklingsanställningar.

De arbetsintegrerande sociala företagen (ASF) ger ca 8 000 personer arbete, arbetsträning och rehabiliterande insatser. Kristdemokraterna menar att i dessa företag spelar handledarna en nyckelroll och föreslår därför att ASF genom ett nytt anslag får ett särskilt handledarstöd.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen anser Kristdemokraterna att alla som arbetar och som uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av den. Regeringen har drivit igenom en relativt kraftig höjning av ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen. Det är en ökning som tillsammans med regeringens kraftiga skattehöjningar och företagsfientliga politik riskerar att leda till kraftigt ökad arbetslöshet. Kristdemokraterna förordar därför en ersättningsnivå för arbetslöshetsförsäkringen där taket sätts till 760 kronor per dag under de 300 första dagarna och därefter till 680 kronor per dag. Kristdemokraterna motsätter sig regeringens förslag att utöka möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Genom att göra det möjligt att få deltidsersättning under en längre tid finns det en risk att den som försöker komma tillbaka till arbetsmarknaden kan känna sig tvingad att tacka nej till mer arbete än deltid för att vara säker på att klara sin försörjning med fortsatt arbetslöshetsersättning. Med avsikten att fokusera på återgång till arbete vill Kristdemokraterna återinföra den borte gränsen i sjukförsäkringen, vilket bl.a. medför ökade utgifter för arbetslöshetsförsäkringen.

Avslutningsvis vill jag påminna om Kristdemokraternas förslag om att under det kommande året ta fram matchningsanställningar för att de ska finnas på plats 2018.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 14:

6. Riksdagen anvisar för budgetåret 2017 ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:1633 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringens utformning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1659 av Krister Örnfjäder m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna i arbetslöshetsförsäringen för deltidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2233 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:2350 av Johan Forssell m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på skärpt tillsyn, krav och sanktioner för arbetsgivare med hög sjukfrånvaro och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2355 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom utsatta yrkesgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en obligatorisk, skattefinansierad och allmän a-kassa och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om starta-eget-bidraget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3077 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskartläggning för asylsökande från första dagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt omställningsspår hos Arbetsförmedlingen för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny yrkesutbildning med starkare koppling till arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt och förenklat lönestöd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet för handledning i yrkesintroduktionsanställningarna och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom utsatta yrkesgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny yrkesutbildning på Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen som en effektiv omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förenklat regelverk för subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet för handledning i yrkesintroduktionsanställningarna och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3279 av Aron Modig m.fl. (KD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de arbetsintegrerande sociala företagen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3349 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen instegsjobb och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen särskilt anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen traineetjänst och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen extrajobb och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen förstärkt anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för lönestöden och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler ska få jobb inom Samhall och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lönestöd för socialt handledarstöd och tillkännager detta för regeringen.
- 23.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att justera arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte förändra reglerna för deltidsbegränsningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskartläggning för asylsökande från första dagen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förenklat regelverk för subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3392 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

- 22.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strategin för att utöka start och affärsutveckling för ASF utvecklas till ett permanent program, samt att definitionen av ASF läggs fast i en förordning och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att strategin för att utöka start och affärsutveckling för ASF utvecklas till ett permanent program.

2016/17:3465 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3485 av Fredrik Malm m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen	
	förslag	M	SD	C	L	KD
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 381 086	+17 460		-1 453 540	-889 250	-1 340 541
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	27 445 318	-1 019 000	+1 200 000	+1 478 000	+133 000	+1 354 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 272 336	-2 928 000		-4 128 659	-4 499 000	-6 282 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 405 468	-1 008 000	+800 000	-820 000	-834 000	+100 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	117 960	-384		-384	-256	-384
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 181 070				-360 000	-360 000
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	40 546	-357		-357		-357
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	65 671	-400		-400		-400
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	55 547	-167		-167		-167
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303					
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 575 000					
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 216 007	+1 238 000		-2 508 000		
2:1 Arbetsmiljöverket	738 917	+66 500		-98 500	-72 336	-28 504
2:2 Arbetsdomstolen	32 600	-132		-132		-132
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222					

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	L	KD
2:4 Medlingsinstitutet	58 463	-103		-103		-103
2:5 Arbetslivspolitik	30 000			-30 000	-30 000	
Nya anslag						
99:1 Sommarjobb vid förlängd skolgång		+6 000				
99:2 Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö			+75 000			
99:3 Utvidgat starta eget bidrag			+272 000			
99:4 Friskvård och företagshälsovård			+100 000			
99:5 Centrum för äldrepolitik			+25 000			
99:6 Jobbfixarpeng				+300 000		
99:7 Socialt handledarstöd						+100 000
Summa för utgiftsområdet	75 656 514	-3 628 582	+2 472 000	-7 262 241	-6 551 841	-6 458 587

BILAGA 3

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 000 000	2018–2027					
1:4 Lönebidrag samt Samhall m.m.	13 400 000	2018–2021					
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 700 000	2018–2022					
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering	9 000	2018–2019					
2:1 Arbetsmiljöverket	20 000	2018					
Summa beställningsbemyndiganden	24 129 000		±0	±0	±0	±0	±0

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom
utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	±0	8 381 086
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	±0	27 445 318
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	±0	11 272 336
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	±0	18 405 468
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	117 960
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	±0	1 181 070
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	40 546
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	65 671
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	55 547
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	±0	1 575 000
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	±0	6 216 007
2:1 Arbetsmiljöverket	±0	738 917
2:2 Arbetsdomstolen	±0	32 600
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	32 222
2:4 Medlingsinstitutet	±0	58 463
2:5 Arbetslivspolitik	±0	30 000
Summa för utgiftsområdet	±0	75 656 514

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	±0	7 000 000	2018–2027
1:4 Lönebidrag samt Samhall m.m.	±0	13 400 000	2018–2021
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020		3 700 000	2018–2022
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering	±0	9 000	2018–2019
2:1 Arbetsmiljöverket	±0	20 000	2018
Summa beställningsbemyndiganden	±0	24 129 000	